

LS 0027

Detta är intervju nr 27, med Fru Sigrid Gustafson, född 1879, i Wilcox, Pennsylvania. Sigrids dotter Margit Gustafson stöttar lite och medverkar också därvidlag.

Sigrids föräldrar, Sven Pettersson och Elna Pettersson, kommer från Stensgård nr 6, Enslövs församling, Halland.

Lennart Setterdahl: Ni var född i Amerika, Fru Gustafson.

Sigrid Gustafson: Ja.

L: Var någonstans?

Sigrid: I Wilcox, Pennsylvania.

L: Jaha. Och Era föräldrar. När kom de hit till Amerika?

Sigrid: De hade varit i Amerika innan jag var född so, I don't know, så de var i Amerika and de gick tillbaka till Sverige and stannade i Sverige. De stannade som farmers.

L: Vad var anledningen i första hand till att de kom till Amerika? T ex: Er mor, åkte hon på samma gång som Er far?

Sigrid: Ja. De kom på samma gång, tänk!

L: Varifrån kom de? Varifrån i Halland?

Sigrid: Ifrån Halmstad.

L: Jaha. Vad för slags arbete hade Er far innan han kom över hit. Vad arbetade han med i Sverige för någonting.

Sigrid: Han arbetade just som en farmare.

L: Ni kommer inte ihåg gården som Ni bodde på - som Ni var födda på, Era föräldrars?

Sigrid: Enslöv socken. Körkan; Enslövs körka, var vi gick. Det var vid Långstorp.

L: Jaha. Berättade Era föräldrar någon gång om hur förhållandena var på den tiden?

Sigrid: Det var bra and de skulle gå tillbaka till Amerika igen, course, de tyckte så mycket om det. But, som omständigheterna blev, så stannade de hemma. Di kunde inte gå tillbaka till America because they have some probably money business, I guess.

L: Jaha. Hur länge stannade Ni i Sverige?

Ni var sex månader när ni åkte tillbaka till Sverige med Era föräldrar.
Hur länge stannade Era föräldrar i Sverige då?

Sigrid: Mina föräldrar; Jag kan inte komma ihåg..

L: För de åkte tillbaka igen?

Margit Gustafson: No. Hon kom hit här ensam. Föräldrarna stannade i Sverige.

L: Så de åkte aldrig tillbaka.

Margit: De kom aldrig tillbaka. Men; så hon kom ensam hit. Hon hade två systrar här, som bodde en i Kane och en i Loodlowe, så hon kom till dem.

L: Jaha. Och vad var namnen på systerarna?

Margit: Systerarna var Mrs Adrian Johnson och Mrs John Sandström.

L: Jaha. Var de födda i Sverige, eller var de födda här i Amerika, likt Fru Gustafson?

Sigrid: Ja. Vi var flera systrar när vi vände hem till Sverige.

Margit: Var de födda i Sverige?

Sigrid: Ja. Det var Mina, Hulda och jag.

L: Jaha.

Vad sa Era föräldrar? Ni var ju så pass ung när Ni åkte tillbaka till Sverige. Men vad sade de om Amerika? Tyckte de det var bättre här än i Sverige?

Sigrid: Ja, de tyckte det var bättre här. Men det var inte lämpligt att gå tillbaka till Amerika igen.

L: De stannade kvar.

Sigrid: De stannade.

L: De stannade kvar i Enslöv? De var jordbrukare där?

Sigrid: Ja.

L: Vilka år dog de?

Sigrid: Det är svårt att komma ihåg.

Margit: Det är många år sedan.

L: Var de fortfarande i livet när Ni åkte tillbaka till Amerika?

Sigrid: O yes.

L: Vilket år var det som Ni åkte till Staterna nu för att stanna för gott Fru Gustafson? Var det 19..

Sigrid: 1901. Ja.

L: Jaha. Vad var anledningen till att Ni åkte över? Var det föräldrarna som sagt att det fanns bättre möjligheter?

Sigrid: De hade tyckt att jag skulle resa till Amerika. Det var allt! Det var some boys som skulle resa till Amerika och de sa att jag skulle följa med, och det gjorde jag. And took care of myself!

L: Och då kom Ni tillbaka till Wilcox, Pennsylvania igen, eller?

Sigrid: Till Loodlowe. Det är nära varsamman.

L: Och anledningen till det? Var det att Ni hade en syster här?

Sigrid; med lite hjälp: Två systrar.

L: Jaha. Var de Yngre än Er?

Sigrid: Ja de var äldre.

L: Jaha. Hade de skrivit brev hem till er i Sverige?

Sigrid: Ja. Jag lyssnade till det brevet och det 'låt så gott, så jag sa: jag ska resa till Amerika! Så jag told my father; jag ska resa till Amerika. So they got me a ticket to go. Så jag reste till Amerika, and have been here all since.

L: Kommer Ni ihåg från Ert hem utanför Halmstad där Ni är uppväxt. Ni gick i skola i Sverige naturligtvis. Kommer Ni ihåg skollärares namn t ex?

Sigrid: Karlsson. Skollärare Karlsson.

L: Och Ni gick varje dag i skolan?

Sigrid: Varannan dag. Vi gick tre dagar i veckan. Så vi gick varannan dag. Vi gick inte till skolan om lördagarna. De andra dagarna vi gick varannan dag. And de tredje och fjärde gick En dag och de första och andra gick den andra dagen, så de byttes vid med att gå till skolan.

L: Ni var konfirmerad i Enslövs kyrka?

Sigrid: I Enslövs kyrka.

L: Och kyrkoherdens namn var?

Sigrid: Kan inte tänka .. Kyrkoherde .. Olsson. Kyrkoherde Olsson.

L: Pratade Han någonting om emigrationen? Att de åkte till Amerika för mycket ifrån Halland; eller?

Sigrid: No.

L: Han nämnde ingenting om det till konfirmanderna, så att han varnade dem att de

Sigrid: No. Det gjorde han aldrig.

L: När Ni skulle åka till Amerika senare, hur gammal var Ni när Ni åkte?

Sigrid: Jag var 19 år, tänker jag.

L: När Ni tog ut utvandringsbetyget ifrån kyrkoherden. Sa han till Er något vid det tillfället att Ni - han frågade inte Varför Ni skulle åka, eller så?

Sigrid: No. Det gjorde han inte.

L: Nej.

Ni åkte båt från Göteborg förstår jag. Över till England väl.

Sigrid: Ja.

L: Hur lång tid tog resan?

Sigrid: I can not remember. Två veckor eller mer, hela resan.

L: Kommer Ni ihåg - var det en behaglig överresa?

Sigrid: Ja, det var en nice resa. A very nice resa. Lugnt och stilla.

L: Var det några flera ifrån Er hemort som åkte med - från Halmstad kanske - eller runtom i bygden?

Sigrid: No. No. Det var visst någon som åkte med.

L: Ville inte föräldrarna åka med? Eller skulle de komma efter?

Sigrid: No. No.

L: Jaa. Det var ju liksom första gången för Er att komma till Amerika också? Vad tyckte Ni om Kane När Ni första gången såg det 1901?

Sigrid: O yes. Jag tyckte om det. Jag tyckte om Kane, jag tyckte om Loodlowe! and all that was. It was different from all.

L: Det var rätt så mycket folk på den tiden! runt om i Kane, i koldistriktena där. Många från Sverige var där?

Sigrid: Ja. Ja det var massor svenskar där.

L: Ja. Och sedan gifte Ni Er när Ni var i Kane också, med ... är han också hallänning?

Margit: Nej, pappa var smålänning.

L: Ja, Det är Fru Gustafsons dotter Margit Gustafson som sitter bredvid här och skjuter in en del svar här och där, så att säga!

Sigrid: I'm so forgettable, i can't remember.

L: Kommer Ni ihåg, Fru Gustafson; Ni är född i Kane?

Margit: Jag var född i (), Pennsylvania..

L: Men det är inte så långt ifrån, det är samma distrikt.

Margit: Ja.

L: Kommer Ni ihåg om det var många hallänningar på Den tiden som kom efteråt?

Margit: Det vet jag inte, för jag var så ung så jag visste inte hur det fungerade.

L: Ja. Så Ni kommer inte ihåg att de träffades t ex i kyrkan. Kyrkan var på svenska naturligtvis. Och; skolan också?

Margit: No. Jag gick inte till skolan i Kane. No.

L: Men de hade svensk skola och högmässan var på?

Margit: Körka ja.

Sigrid: Yes, det var det!

L: Det kanske var mer liv och rörelse än vad det är idag i de här bygderna här omkring?

Margit: Ja, kanske.

L: Det har kanske slagit av lite grand som man säger!

Jaa, tror Ni att Ni gjorde ett gott val i och med att Ni åkte till Amerika: Fru Gustafson? Det var inte bättre i Sverige, tror Ni, när Ni kom hit?

Sigrid: O well. Det var så att i Sverige fick 'en arbeta hårdare, i Sverige, o yes.

L: Men det var gott om folk på landsbygden. Det var många om att hjälpa till i arbetet?

Sigrid: O yes, det var det.

L: Vid tröskning och sådant på hösten till exempel, potatisupptagning.

Sigrid: O yes. Med allt sådant där som tillhörde.

L: Gallra rovor och sånt:

Sigrid och Margit: De skrattar gott.

Sigrid: Vi hade mycket hjälp också!

L: Är det någon i Kane, som kommit från samma trakt som Ni, men efter Er, Fru Gustafson?

Sigrid: Som jag känner igen här?

L: Ja. Alltså: som kom ifrån samma trakt i Halland som Ni.

Sigrid: (Kommer på en person): Jag kan inte minnas Varifrån i Halland han kommer.

L: Det var ingen som nämnde, av dem som kom över på den tiden, att de skulle bli kvar här några år eller så, för att sedan åka tillbaka, efter att de hade skrapat ihop tillräckligt med pengar?

Sigrid: No.

L: Det var inte tal om det, utan de kom för att stanna för gott. Jaha. Vad var det som var bättre på Den tiden i Amerika? Var det arbetsförhållandena? var det kortare arbetsdagar här i Amerika än motsvarande i Sverige?

Sigrid: Det måste ha varit detsamma som det är nu.

L: Men det var bättre betalt.

Sigrid: Ja, det kan hända att det var. I don't know hur mycket lönen var.

L: Vad tror Ni, Margit Gustafson: Vad var det som var bättre? Har Ni hört talas om någon gång att de nämnde det? Det var ju många som sa att det var svårt med arbete här.

Margit: Well. Det var inte så mycket betalt som det är nu på arbetsplatserna, men

L: Det var friare på sätt och vis.

Margit: Tiderna har ändrat sig med mycket.

L: Ja.

Det var ju så på många platser i Sverige. De åkte därifrån av olika anledningar. Det var ekonomiska resurser eller så. Och en del åkte för att de inte fick friheten i regionen eller så. Men det var intressant med hallänningar. De var till 100% lutheraner.

Sigrid: Ja. De redde sig bra, hallänningarna!

L: Annars, i andra landsdelar, så var det så att de hade ett förtryck ifrån prästerskapet. Men det var inte så i Halland, utan Ni - Ni var 100%-iga lutheraner.

Sigrid: Det var di.

L: Ni har tänkt att åka tillbaka någon gång?

Sigrid: No.

L: Ni har inte varit tillbaka?

Sigrid: Å!! Jag var hemma i 1950 I was home to Sweden.

L: Ja. Var det ungefär samma, tyckte Ni då, som när Ni åkte, eller hade det förändrat sig mycket?

Sigrid: Det var förändrat bra mycket.

L: Vad tror Ni är det som är mest kännbart, av det som Er mor har haft med sig från Halland? Är det kultur, eller matlagning. Eller några seder och bruk, som man säger. Typiska. Som hon har bevarat under de här åren?

Margit:

L: Det kanske är svårt att säga!
Något typiskt halländskt som Ni annars inte har här?

Margit: När vi kommer till tala om 'et så - but otherwise I can't to sit and think of it. Men när Ni kommer till tala med mig, så glömm jag!

L: Jaa, men det är väl så att Ni har bevarat mycket från hemmet ifråga om seder och bruk, ja.

Sigrid: O yes. De hade kokning och mycket grisslakt där.

L: Jaha.
jaa. Är det någonting särskilt som Ni kommer ihåg från Er hembygd, som Ni har tänkt på många gånger, t ex kring skolgången eller konfirmationen?

Sigrid: Ja, skolan och konfirmationen. That was very nice.

L: Och lärarna var hyggliga och bra. De var inte stränga.

Sigrid: No, det var de inte.

L: Jaha.

Sigrid: Vi brukte gå tillsammans. Vi var och hade dansparty i ett stort rum som vi kunde dansa. Vi hade lekar som vi tyckte om och så. Det var full time med det.

L: Var det flera gånger om året eller var det speciellt vid skördehögtider och liknande.

Sigrid: Särskilt vid påsktiden.

L: Jaså, påsk.

Sigrid: Ja, då var det mycket mer än det var annars. Annars var det some times på året som vi gick tillsammans på dansparty.

L: Jaha. Dansade man på logarna då eller.

Sigrid: Yes. Dansade på logen. Där det var gott om plats!

L: Vad hade de för musik? Var det fiol?

Sigrid: Ja. Handklaver.

L: Jaså handklaver. Dragspel.

Sigrid: Ja dragspel ja.

L: Ni kommer inte ihåg om det kom någon svenskamerikan som hade kommit hem från Amerika och hade mycket att tala om?

Sigrid: Ja, sometimes så kom de från Amerika och skulle tala om hur det var i Amerika, och så. En del låt ju så bra så det var bäst att go over there!

Transkriberat från kassettband 2011-02-04 /O-KS